Valtiovarainvaliokunnan verojaosto
sara.kuitunen@eduskunta.fi

26.1.2023

Aihe: HE 320/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisia voittoveroja koskevaksi lainsäädännöksi
Aika: Perjantaina 27.1.2023 klo 10.15
Kuultava: Suomen Tuulivoimayhdistys ry
Asiantuntija: Toimitusjohtaja Anni Mikkonen

Suomen Tuulivoimayhdistys (STY) kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi hallituksen esityksestä eduskunnalle sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisia voittoveroja koskevaksi lainsäädännöksi (ns. windfall-vero).

Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja Venäjän tahallinen kaasuvirtojen vähentäminen ovat johtaneet Euroopassa energian hintojen nousuun. Korkean kaasun hinnan takia myös sähkön hinta nousi ajoittain jopa 10-kertaiseksi vuoden 2022 aikana, mikä on aiheuttanut eurooppalaisille perheille ja yrityksille kasvavia haasteita. Tämän tilanteen valossa STY ymmärtää, että on tarpeen tehdä toimia kuluttajien energialaskujen hillitsemiseksi ja näiden toimien rahoittamiseksi. ***Valittavien toimien tulee kuitenkin kohdistua todellisiin ylituottoihin sekä olla lyhytkestoisia sekä oikeudenmukaisia ja tasapuolisia, että ne eivät heikennä investointihalukkuutta uuteen sähköntuotantoon Suomessa***. Korkeiden sähkönhintojen juurisyy on niukkuus sähköntuotannosta, johon auttaa ainoastaan investoinnit uuteen sähköntuotantoon.

Ensimmäiset ilman valtion taloudellista tukea rakennetut tuulivoimalat käynnistyivät Suomessa vuonna 2019, jonka jälkeen vuosittain on rakennettu aiempaa vuotta enemmän uutta tuulivoimakapasiteettia. Rakentamisen ennätysvuosi oli 2022, jolloin Suomen tuulivoimakapasiteetti kasvoi 75 % ja tuulivoiman kokonaisteho nousi lähes 5 700 megawattiin. Vuonna 2022 tuulisähköntuotanto kasvoi yli 40 % ja tuulivoimalla katettiin jo 14 % Suomen sähkönkulutuksesta. Valtaosa vuonna 2022 rakennetuista tuulivoimaloista valmistui vasta vuoden loppupuolella, joten niiden tuotanto näkyy vasta vuoden 2023 tilastoissa. ***Suomeen on nyt rakennettu enemmän markkinaehtoista kuin tuettua tuulivoimakapasiteettia.***

Vuosien 2021 ja 2022 aikana on näkynyt tuulivoiman vaikutus sähkön hintaan. Ilman Suomeen viime vuosina asennettua tuulivoimakapasiteettia sekä syksyn 2022 aikana koekäytössä ollutta Olkiluoto 3 ydinvoimalaa sähkön hinta olisi ollut koko ajan kestämättömällä tasolla. ***Tuulivoiman ansiosta Suomessa on nähty kuluvan talven aikana myös hyvin edullisia sähkön hintoja***. Koska tuulivoima laskee sähkön hintaa, on tuulivoimatuottajan saama sähkön hinta matalampi kuin

Suomen tuulivoimayhdistys ry
Yliopistonkatu 34B17
40100 Jyväskylä

Puh. 040 771 6114
E-mail: anni.mikkonen@tuulivoimayhdistys.fi
www.tuulivoimayhdistys.fi

sähkön keskihinta. ***Tuulivoimatuottajan sähkömarkkinalta saama sähkön hinta oli keskimäärin noin 100 €/MWh vuonna 2022. Tämä oli 70 % sähkön markkinan keskihinnasta***. Edellisen lisäksi suurin osa tuulivoimatuottajista myy sähkönsä merkittävästi alempaan, ennalta sovittuun hintaan sähkömarkkinan ulkopuolella (pitkäaikaiset sähkönmyyntisopimukset, ns. mankalayhtiöt).

Sähkön hintasuojauksessa käytettävien ns. johdannaisten hinnat vuoden 2023 ensimmäiselle kvartaalille olivat 84,7 €/MWh, toiselle 66,1 €/MWh, kolmannelle 59,0 €/MWh ja neljännelle 91,3 €/MWh (hinnat ke 25.1.2023 Nasdaq OMX Commodities päätöskurssit). Kaikki nämä ovat huomattavasti matalammat kuin EU asetuksen (2022/1854) ylituoton rajaksi määrittämä 180 €/MWh. STY:n näkemyksen mukaan **sähkön hinta vuonna 2023 ei tule olemaan tasolla, jolla ylisuuria voittoja voisi muodostua ja niitä pitäisi leikata. STY:n ensisijainen esitys on, että hallituksen esityksestä luovutaan**. Suomessa ei ole maksettu syöttötariffia vuonna 2022, sillä sähkön hinta on jokaisella vuoden kvartaalilla ylittänyt säädetyn 83,5 €/MWh. Vuonna 2022 syöttötariffitukeen budjetoituja rahoja on säästynyt 304 miljoonaa euroa. Myöskään 2021 viimeiseltä kvartaalilta ei ole maksettu syöttötariffia. Näistä säästyneistä tukirahoista voi kattaa kuluttajien sähkötukia.

Mikäli hallituksen esityksen kanssa kuitenkin edetään, STY esittää käsittelyssä olevaan hallituksen esitykseen seuraavia tarkennuksia ja muutosehdotuksia:

1. **Käyttöön otettavan lain tulee olla lyhytkestoinen ja sen väliaikaisuus on varmistettava**
   Vaikka Suomeen esitetty laki on moneen muuhun Euroopan maahan verrattuna parempi, on laki kestoltaan pidempi kuin Suomen naapurimaissa. Tanskassa hintaleikkuri on voimassa 1.12.2022 – 30.6.2023, Ruotsissa 1.3.-30.6.2023 ja Saksassa 1.12.2022 – 30.6.2023. Näissä kaikissa on käytössä myös sähkön pohjahinta, jonka alapuolella tuloja ei leikata. Tietojemme mukaan Viro ei aio ottaa vastaavaa leikkuria käyttöön. Suomessa windfall-veroa ollaan säätämässä koko vuodelle 2023. ***Aikajänne tulee säätää lähemmäksi Suomen naapurimaiden ja EU-asetuksen (2022/1854) aikajännettä säätämällä leikkuri vain vuoden 2023 ensimmäiselle puoliskolle.*** Tämä on mahdollista toteuttaa edellyttämällä sähköliiketoimintaa tekeviä yrityksiä tekemään välitilinpäätöksen vuoden ensimmäiseltä kuudelta kuukaudelta.

   Erityisen haitallisena STY näkee hallituksen esityksen, mikäli on olemassa pienikin riski siitä, että lain voimassaoloa voidaan jatkaa. Siksi ***STY esittää, että lain voimassaolo rajataan määräaikaiseksi*** voimaantulosäännöksessä säätämällä, että ”Tämä laki tulee voimaan xx päivänä xxkuuta 2023 ja on voimassa 30 päivään kesäkuuta 2023.”

Suomen tuulivoimayhdistys ry
Yliopistonkatu 34B17
40100 Jyväskylä

Puh. 040 771 6114
E-mail: anni.mikkonen@tuulivoimayhdistys.fi
www.tuulivoimayhdistys.fi

2. **Käyttöönotettavan lain takautuvuus**
   Toinen lain aikatauluun liittyvä haaste on sen takautuvuus. Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle vuoden 2022 lopussa, mutta se tulee astumaan voimaan vasta helmi-maaliskuussa, vaikka sen on tarkoitus vaikuttaa koko vuoteen 2023. Käytännössä kyseessä on siten takautuva lainsäädäntö. STY toivoo verojaoksen ja/tai perustuslakivaliokunnan ottavan kantaa siihen, onko Suomessa perusteltua säätää takautuvaa lainsäädäntöä.

3. **Tuotantotuki tulee jättää leikkurin ulkopuolelle**
   Hallituksen esityksessä on jätetty huomioimatta, että sähkön hinta näyttää tänä vuonna laskevan alle tuotantotuen (ns. syöttötariffi) maksurajan. Sähkön hintajohdannaiset ovat jo nyt vuoden toisella ja kolmannella kvartaalilla tasolla, jolla tariffia tullaan maksamaan. Tuotantotukea saavat voimalaitokset ovat viime vuosikymmen teknologiaa, eivätkä ne ole kannattavia ilman syöttötariffia. Tilanne, jossa valtio ensin maksaisi tuotantotukea ja sitten keräisi tuen pois erillisellä verolla on kestämätön. Tästä syystä ***STY esittää, että hallituksen esitykseen säädetään selvästi, että takuuhinnan tuottamaa tulosta ei sisällytetä sähköliiketoiminnan tulokseen tätä veroa laskettaessa.***

4. **Leikkuri ei voi kohdistua tuloihin, kun sähkön hinta on kohtuullisella tasolla**
   Viimeisenä epäkohtana STY pitää sitä, että nyt esitetty leikkurimalli ei millään tavalla huomioin sähkön hintaa ja sitä, onko kyseessä todellinen ylituotto vai ei. EU-asetus, jonka pohjalta hallituksen esitystä säädetään, lähtee siitä, että leikkuri toimii ainoastaan silloin, kun sähkön hinta ylittää 180 €/MWh. Sähkön hintaennusteet eivät näytä vuodelle 2023 Suomeen tällaisia sähkön hintatasoja. Vero voi heikentää yrityksen maksu- ja lainanhoitokykyä koska lainanlyhennykset eivät tule HE:n veropohjassa huomioiduksi ja lainat on laskettu koko laina-ajalle tietyllä ennustetulla kassavirralla, jota tämä vero on nyt leikkaamassa sähkön hintatasosta huolimatta. ***Myös Suomessa tulee säätä raja, jonka alla tuottoleikkuria ei enää sovelleta***. STY esittää, että veroa ei kerätä niiltä kvartaaleilta, jolloin sähkön keskihinta on alle 83,5 €/MWh.

Edellä mainituista parannusehdotuksista ja kritiikistä huolimatta STY haluaa kiittää valtiovarainministeriön sekä hallituksen esityksen valmistelussa auttaneiden työ- ja elinkeinoministeriön virkamiehiä siitä, että yritysten huolia on kuultu lausuntokierroksen aikana.

Kunnioittaen,
Anni Mikkonen, toimitusjohtaja, Suomen tuulivoimayhdistys ry, puh. 040 771 6114

Suomen tuulivoimayhdistys ry
Yliopistonkatu 34B17
40100 Jyväskylä

Puh. 040 771 6114
E-mail: anni.mikkonen@tuulivoimayhdistys.fi
www.tuulivoimayhdistys.fi